

Introduktion till GEOSECMA Lantmäteri

Innehåll

Syfte: Grundläggande förståelse för hur GEOSECMA-Lantmäteri är uppbyggt och används.

- Data- och Layoutvyn
- Innehållsförteckningen och dess ikoner
- Menyer och verktygslister
- Symbologi/manér
- Sökfunktioner
- Utforska attribut
- Redigering
- Tips och Trix

Datavyn

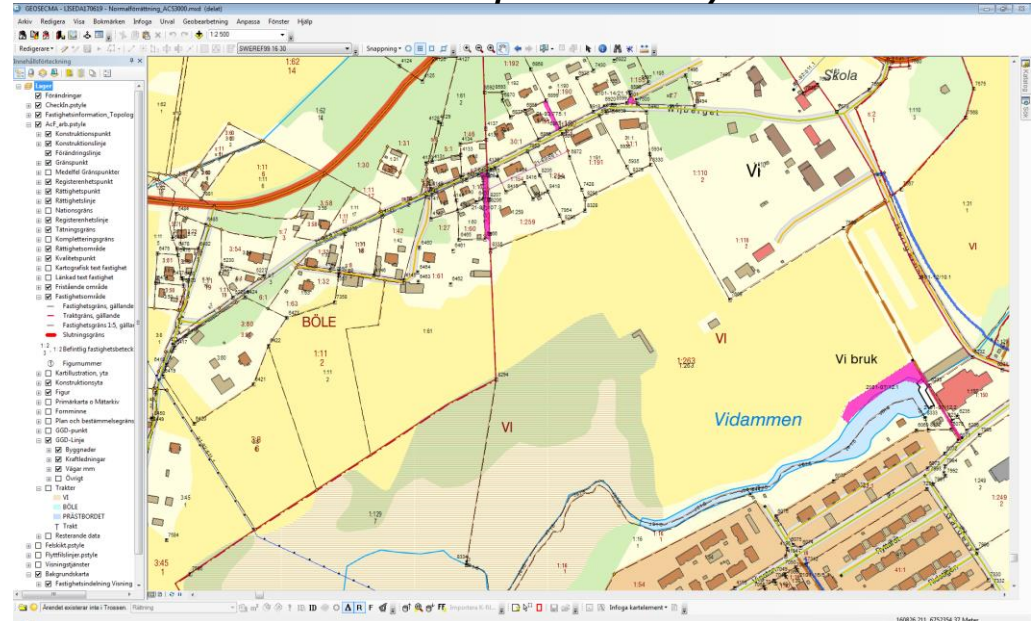
I datavyn kan all kartdata ses som finns i GEOSECMA-jobbet. Det går att zooma till valfri skala och panororera runt i kartbilden.

Förändringar och analyser görs i datavyn som t.ex.

- rättningar av nyinmätta gränser
- fastighetsbildningsåtgärder
- areal- och längdmätningar.

Kartdetaljer som norrpil, skalstock och titel syns inte i datavyn.

Bild på datavyn

Innehållsförteckningen

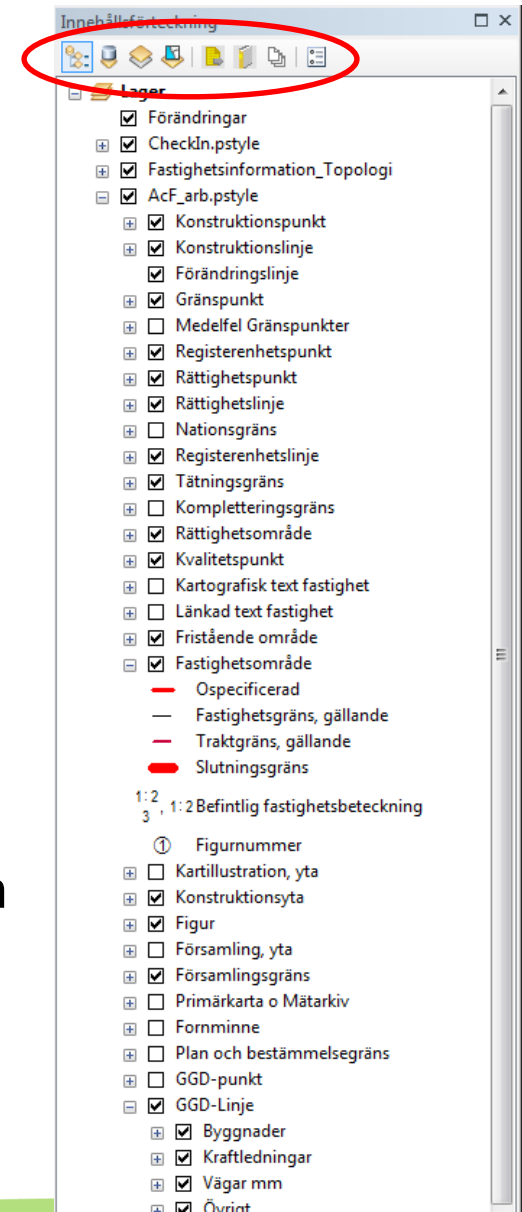
Består av ikoner med olika innehåll, dessa är:

- Visa enligt ritningsordning
- Visa enligt källa
- Visa enligt synlighet
- Visa enligt urval (valbara lager)
- Attribut
- Jobb
- Layouter
- Alternativ

Visa/dölj innehållsförteckningen med knappen eller via menyn

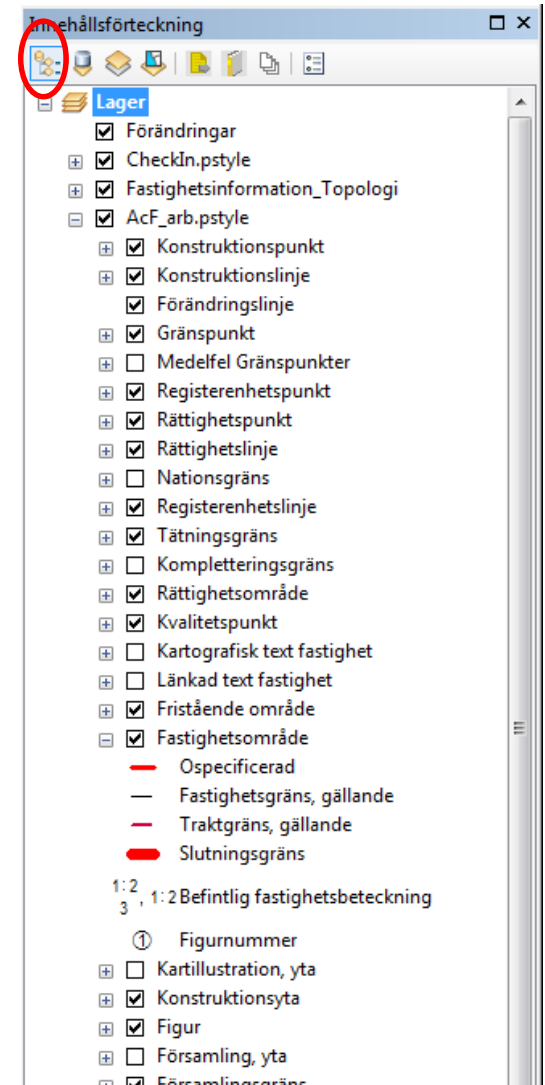
Fönster > Innehållsförteckning.

Visa enligt ritningsordning:

- Innehåller alla lager och data som finns representerade i kartan. Visar lagrens ritordning (underst ritas först).
- Styr lagrens presentationsegenskaper som t.ex. lagrens symbologi (utseende) och etikettering.
- Lagren kan tändas och släckas genom att bocka i eller ur bocken till vänster om lagret.
- Det går att byta ritordning på lagren genom att dra dem ovanför eller under lager.
- Alla lager samlas i en dataram (Lager).

Om du råkar ta bort ett lager från Innehållsförteckningen betyder det att lagret inte finns med i jobbet längre, däremot har det inte försvunnit från databasen så det går att lägga till det igen.

Visa enligt källa:

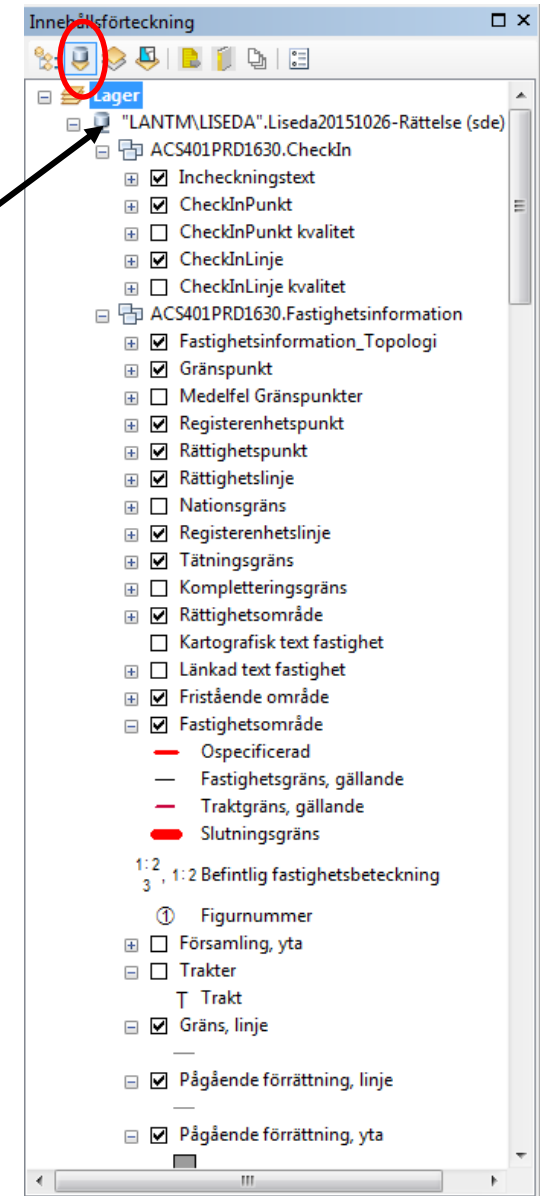
Version och server

Innehåller sökvägar till källdata

- databasanslutning
- sökväg till dwg-fil, shape-fil osv.

Versionsnamn

- används i F-anpassningarna, kan se om man jobbar i Rättelseversionen eller i Förrättningsversionen.

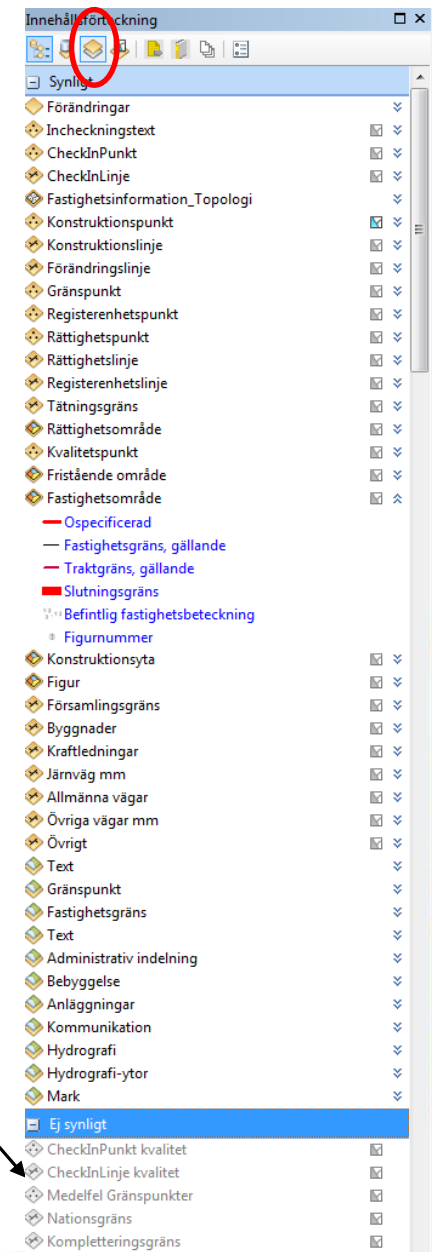

Visa enligt synlighet:

Här går det att markera vilka lager som ska visas i kartan och vilka som ska vara valbara.

Visas i kartan

Visas inte i kartan

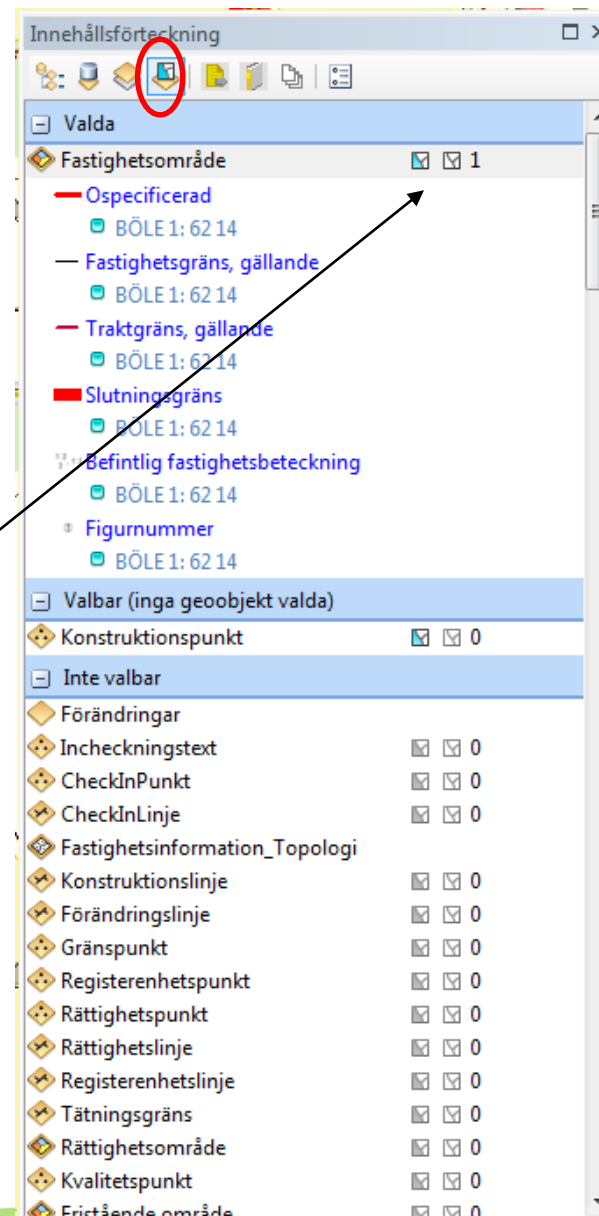
Visa enligt urval:

- Styr i vilka lager objekt kan väljas.
- Visar hur många objekt som är valda och i vilka lager.

Den första symbolen (den lilla turkosfärgade boxen till höger om lagernamnet) anger om lagret är valbart, den andra avmarkerar valet i kartan. Siffran längst till höger visar hur många objekt som är valda.

Det är uppdelat på 3 olika nivåer; **Valda**, **Valbara** och **Inte valbara**.

Med ikonen till vänster om lagernamnet går det att tända respektive släcka visningen av lagret.

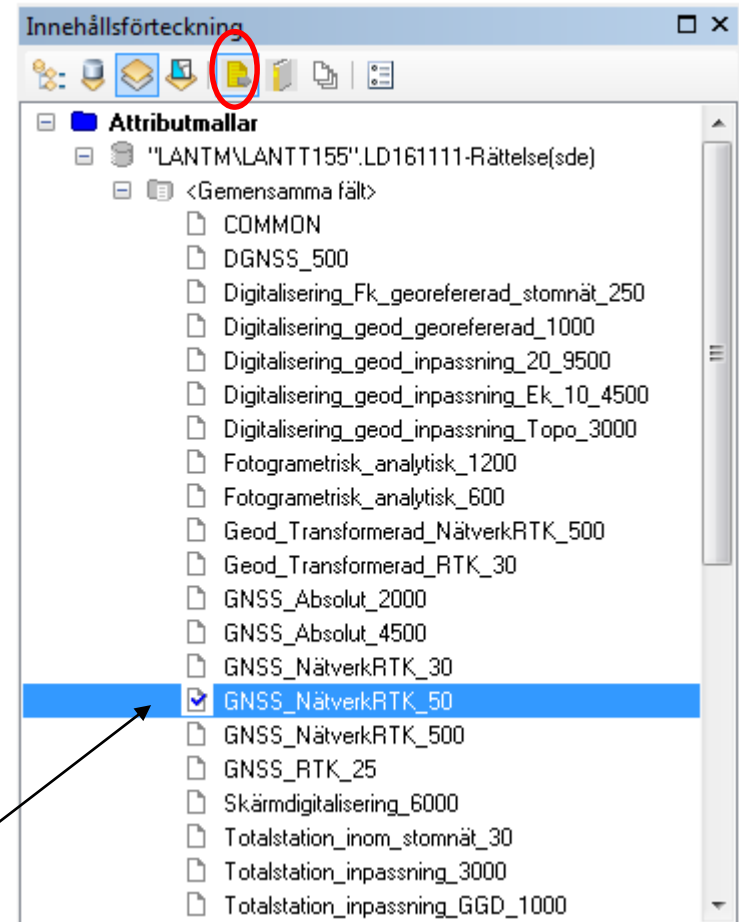

Attribut:

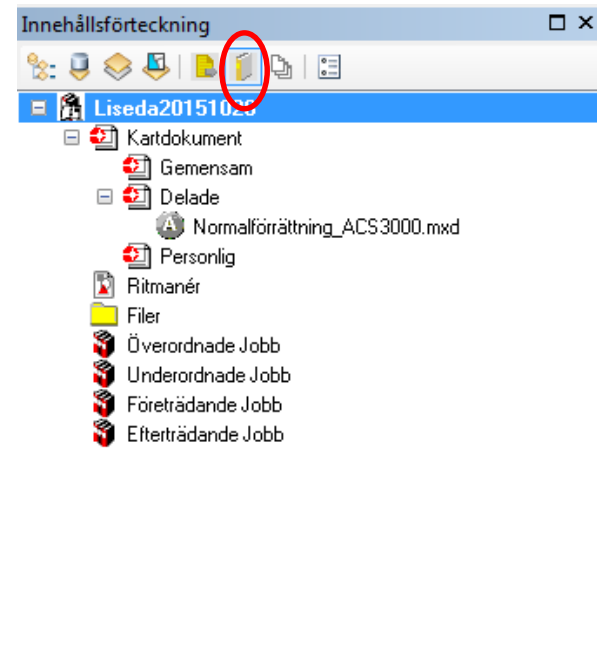
- Under Gemensamma fält finns alla attributmallar.
- Används för att sätta standardvärden (mätmetod och medelfel) på nya objekt som skapas.
- Innan redigering startas är det bra att aktivera en attributmall för att slippa sätta kvalitet i efterhand på nya och förändrade objekt.

I detta fall är mallen vald som talar om att mätningarna utförts med GNSS och med medelfelet 50 mm

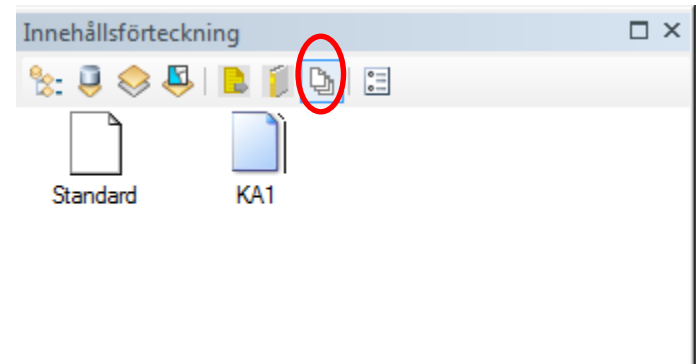
Jobb:

- Visar filer och dokument som är kopplade till jobbet.

Layouter:

- Visar förrättningskartorna (layouterna) som finns i jobbet
- Dubbelklicka på en förrättningskarta för att öppna den
- Högerklicka för att byta namn, aktivera, ta bort m.m.
- Standard-layout finns alltid och får aldrig tas bort!

Layoutvy

I layoutvyn jobbar du med att fylla ett "papper" med olika *kartelement* för att skapa förrättningskarta, informationen speglar datavyn. Ändras något i datavyn sker samma förändring i layouten.

Exempel på kartelement:

Kartbild (dataram)

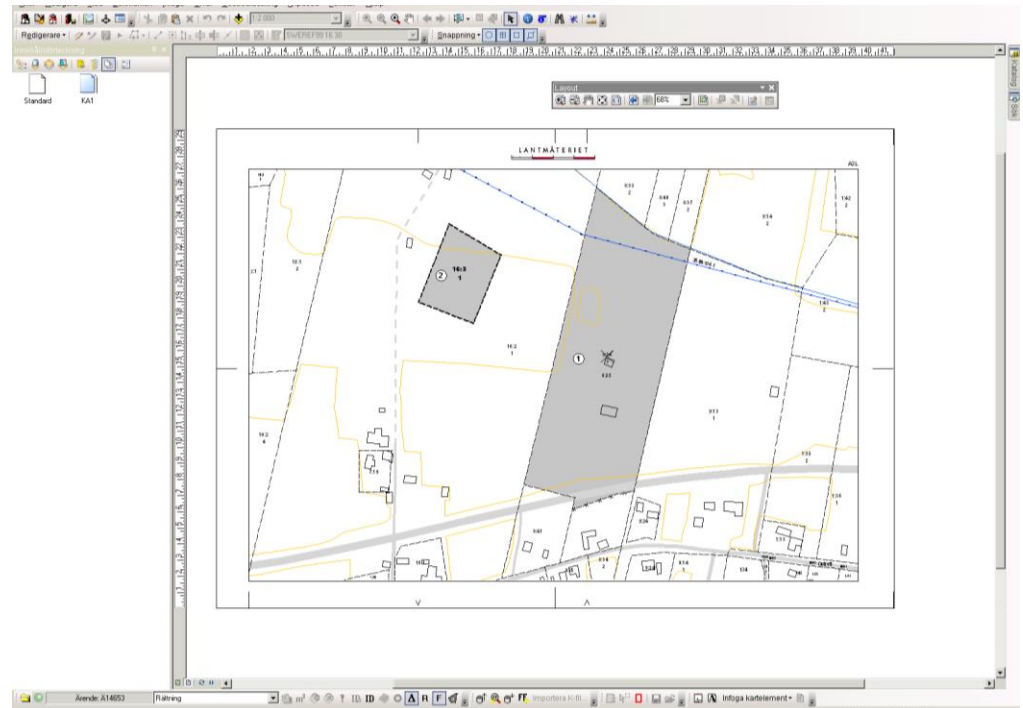
Skalstock

Norripil

Rutnät

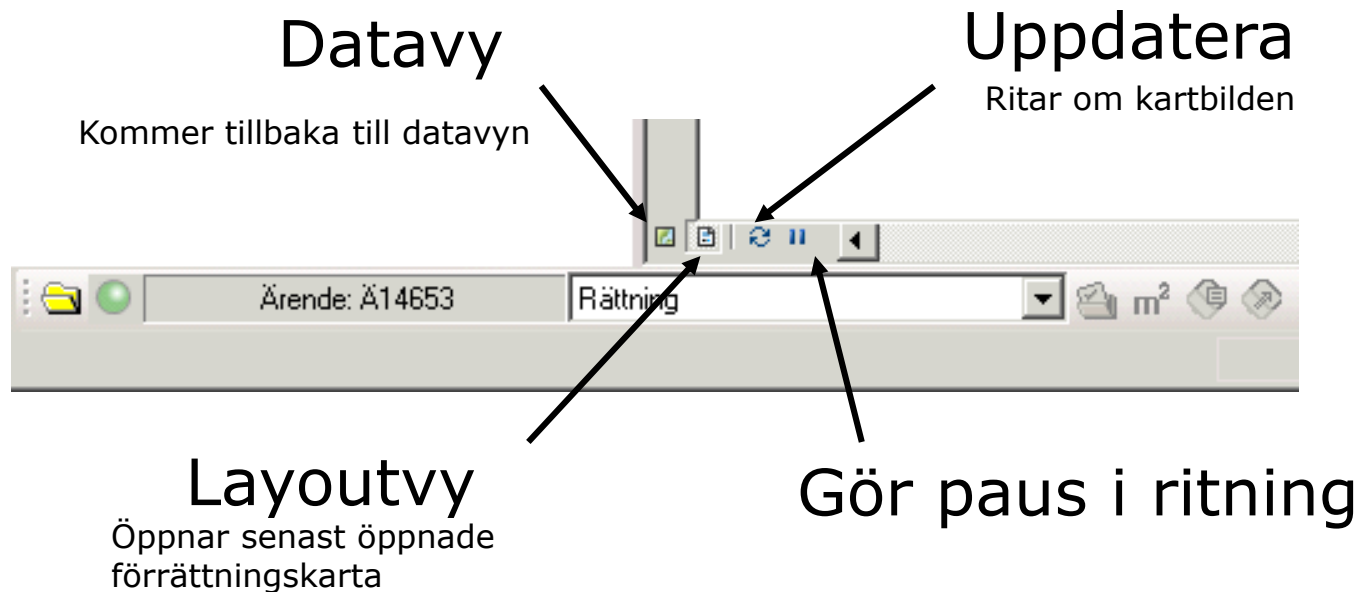
Fördefinierade texter

Teckenförklaring

Växla mellan datavy och layoutvy

Det finns snabbknappar för att växla mellan vyerna. För att öppna en förrättningskarta ska aktuell layout väljas under fliken Layouter, men för att komma tillbaka till datavyn används knappen för **datavy**.

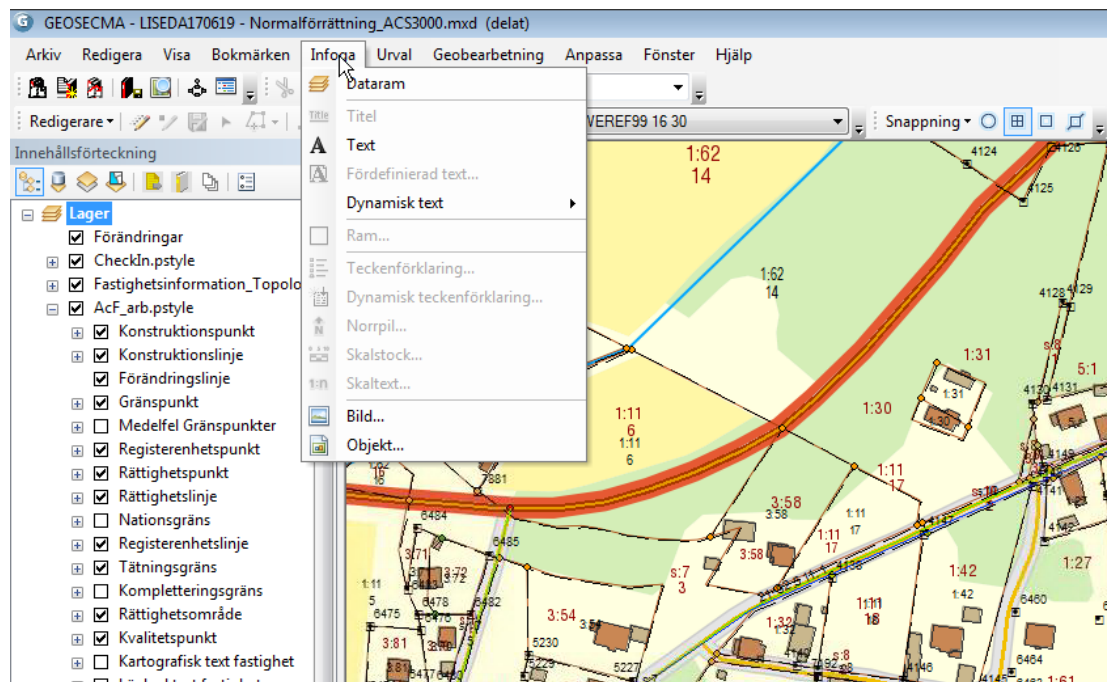

Rullgardsmenyer

Rullgardsmenyer för de vanliga menyerna fungerar som i vilket Windows-program som helst med struktur och funktionalitet.

Vid **högerklick** i kartbild eller på olika objekt öppnas olika menyer som passar just för tillfället beroende på vad du gör i programmet.

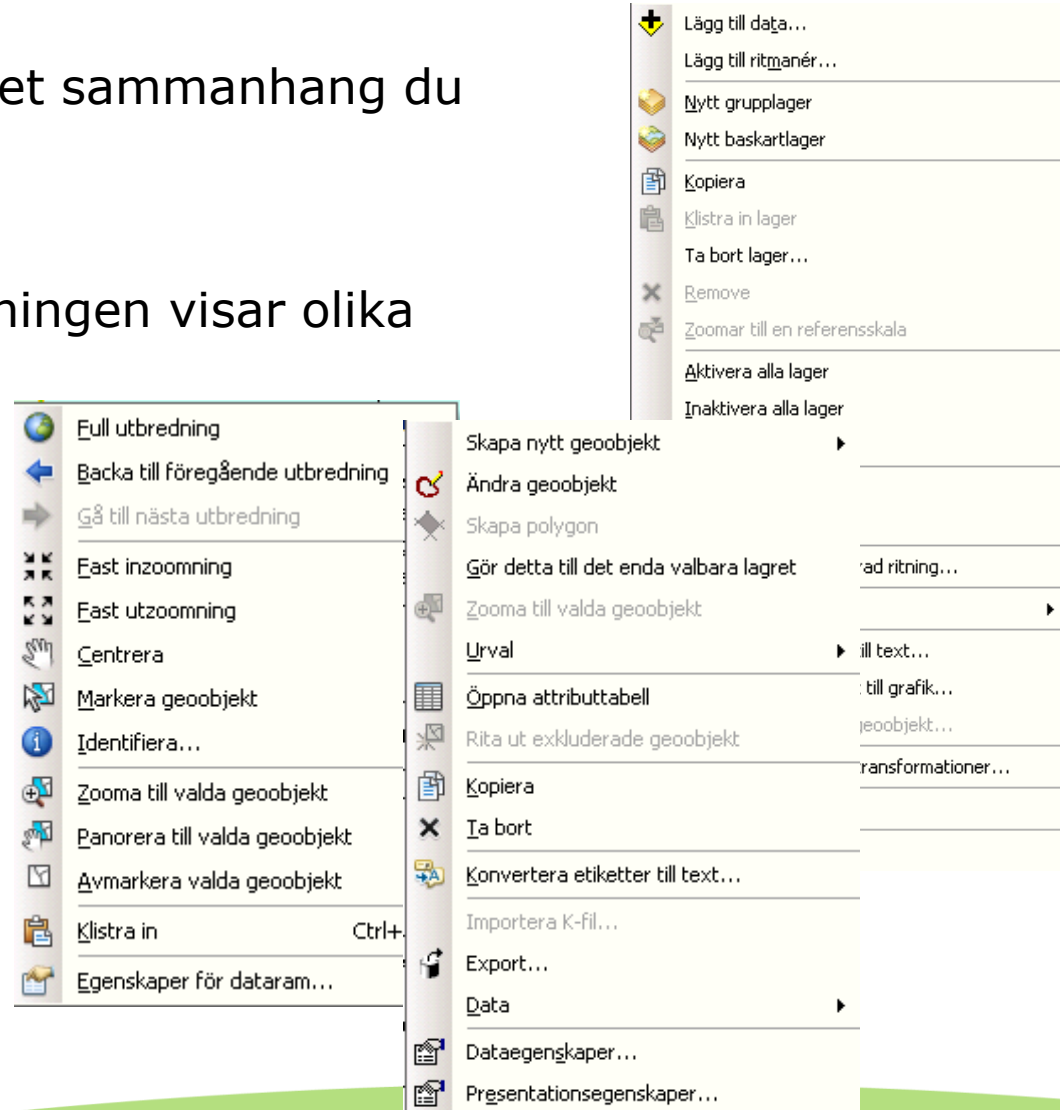
De funktioner som har samma namn är samma funktioner även om de finns i olika menyer!

Högerklicksmenyer

Ser olika ut beroende på i vilket sammanhang du högerklickar.

- Högerklick i innehållsförteckningen visar olika egenskaper för
  - Dataram
  - Ritmanér
  - Enskilda lager
- Högerklick i kartan
  - Zooma/panorera
  - Redigeringsfunktioner

Symbologi och manér

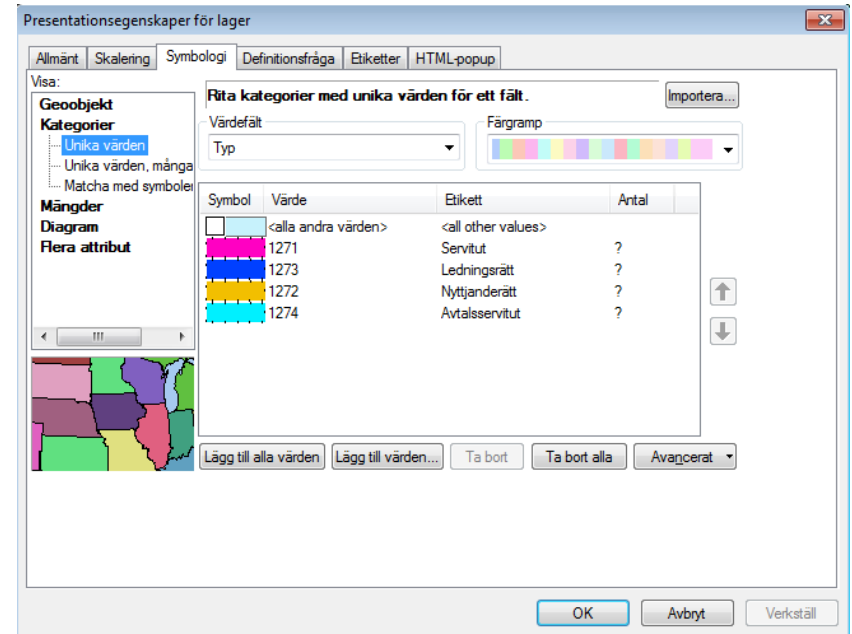
- Symboler kan ändras för enskilda lager i dess Presentationsegenskaper.

- Standardmanér

- Arbetsmanér (i datavyn)
- Ritmanér (utskriftsmanér i layout)
- Maneren finns här och kan bytas vid behov:

P:\ArcCadastre10\ArcCadastre\Maner\Förrättning\ACS3000

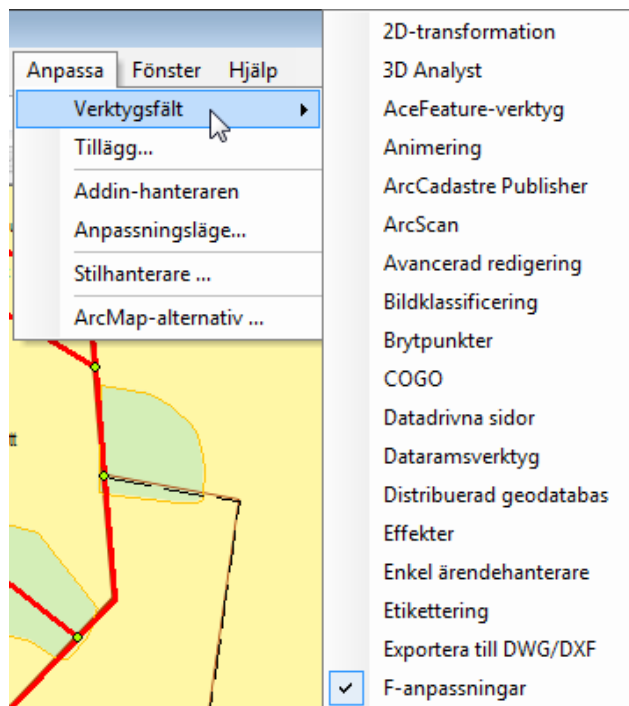
Om symbologin ändras kan ändringarna sparas i nya manér som kan användas i andra jobb.

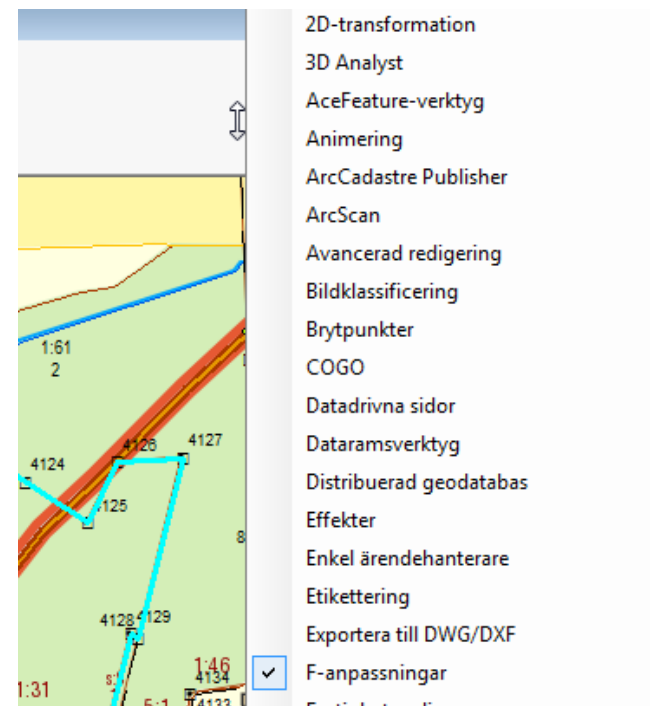

Verktygsfält

Listorna på verktygsfälten går att nå antingen genom att gå via rullgardinsmenyn **Anpassa > Verktygsfält** (alt.1) eller genom att **högerklicka** någonstans på den grå listen överst i programmet (alt.2).

Alt.1 Via meny

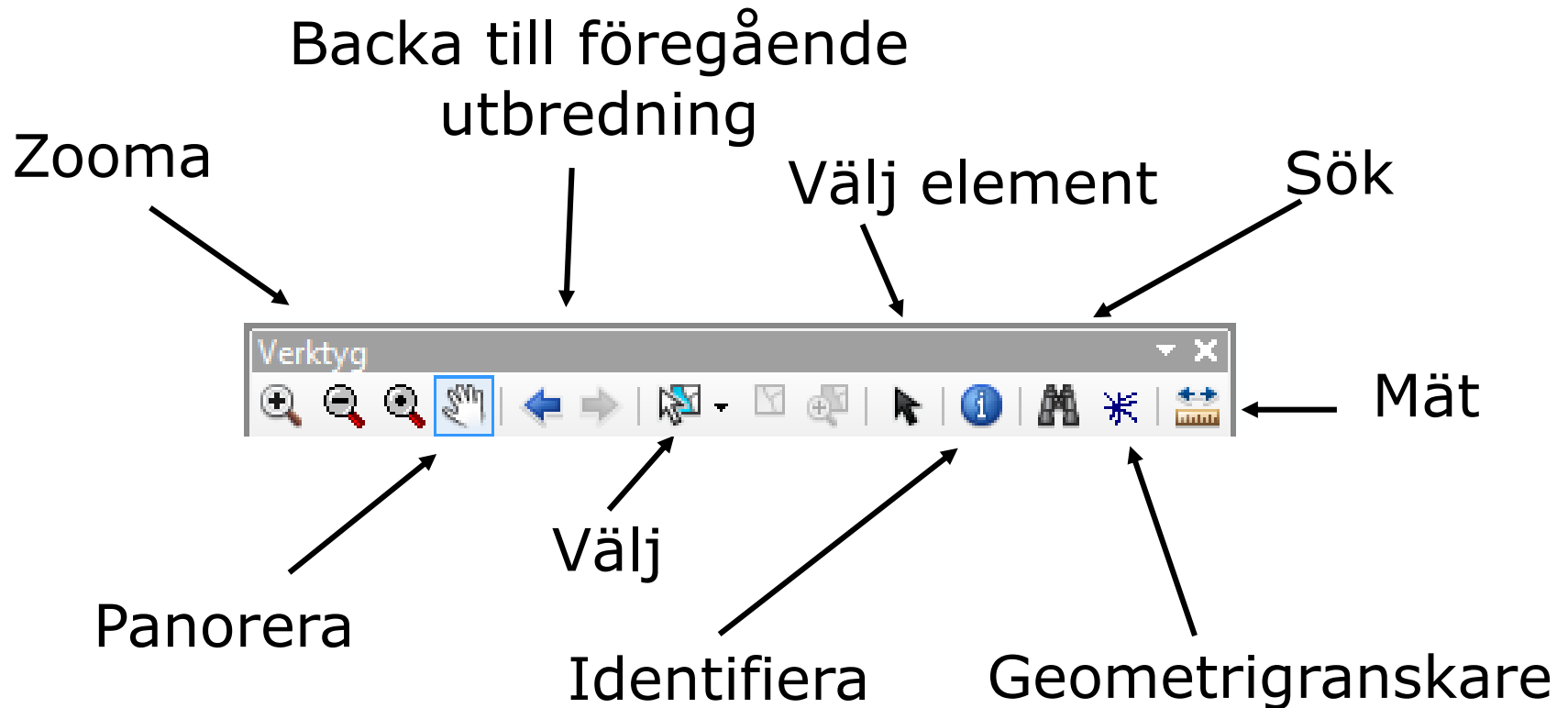
Alt.2 Högerklick på grått fält

Verktygsfältet Standard

- **Klipp ut/Kopiera/Klistra in/Ta bort** kan användas för att t.ex. kopiera valda objekt i kartan från ett lager till ett annat. Det finns även fler användningsområden för dessa funktioner.
- **Ångra/Upprepa (ångra tillbaka)** kan användas för att ångra något som gjorts, t.ex. flyttat om ordningen på lager i visa-fliken eller misslyckats vid redigering.
- **Lägg till data** används för att lägga till externa filer, t.ex. shape-fil, dwg/dxf-fil eller en rasterbild.
- **Skalan** i datavyn kan ändras här (finns också knappar för att zooma in/ut).

Verktygsfältet Verkttyg

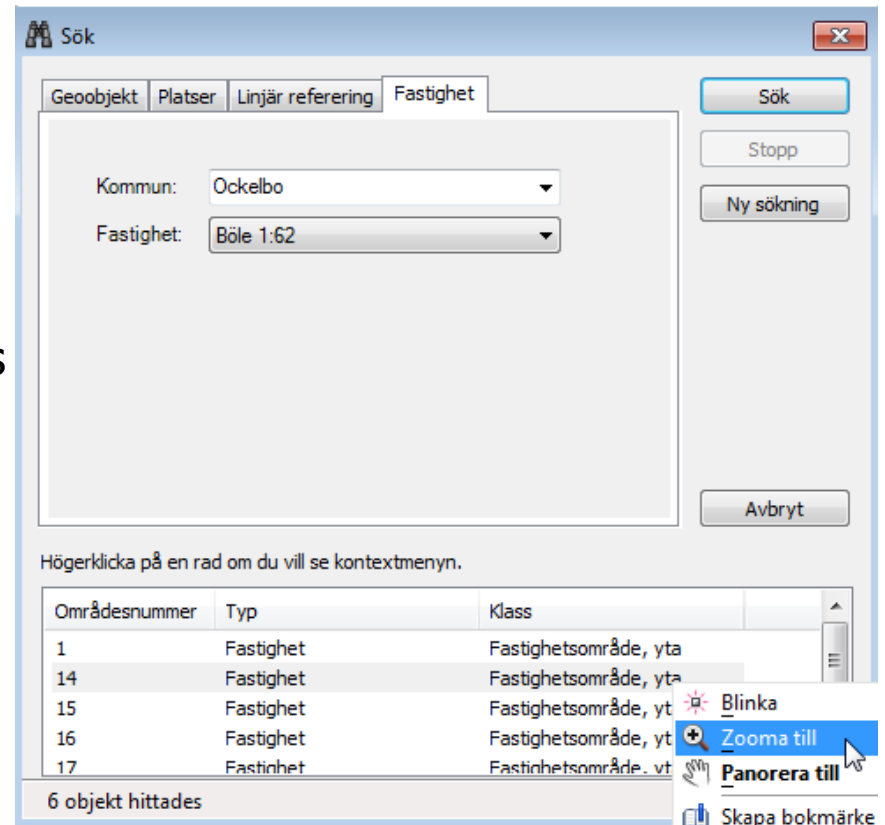
Placera markören på valfri knapp i programmet för att se vad den heter och hur den används!

Söka

Det går att söka med kikaren efter geoobjekt och fastigheter i **utcheckat data**.

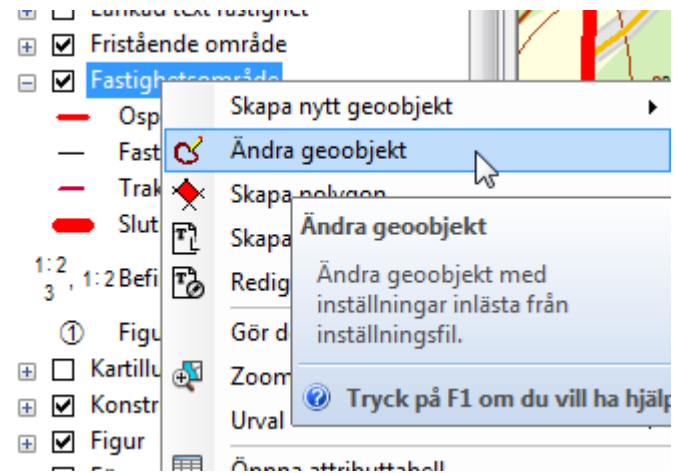
Exempel

För att söka efter en fastighet anges Kommun och fastighetsbeteckning. Klicka på **Sök** och träffarna listas upp längst ner i fönstret, finns det flera skiften går det välja ett och högerklicka för att zooma/panorera till det i kartbilden.

Redigera

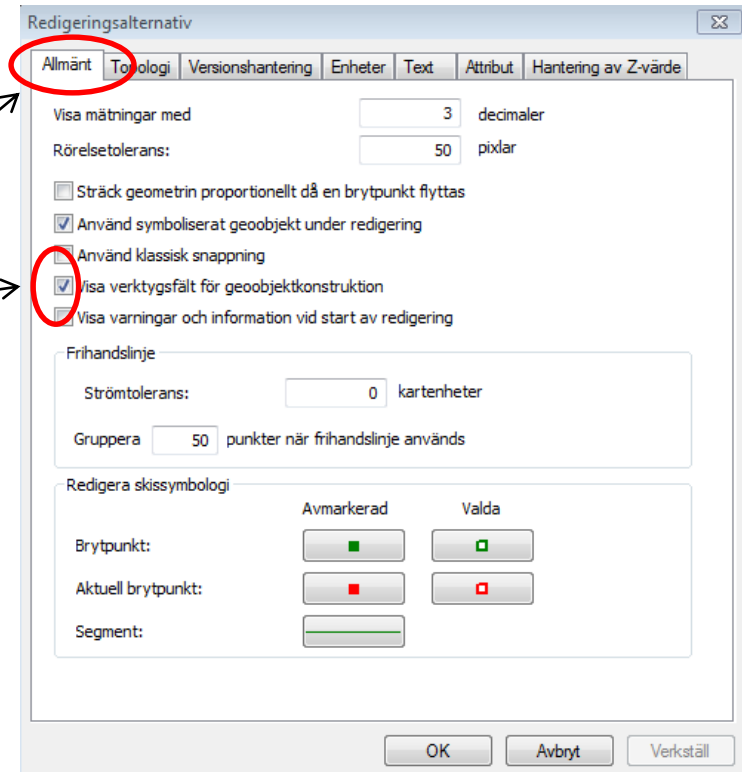
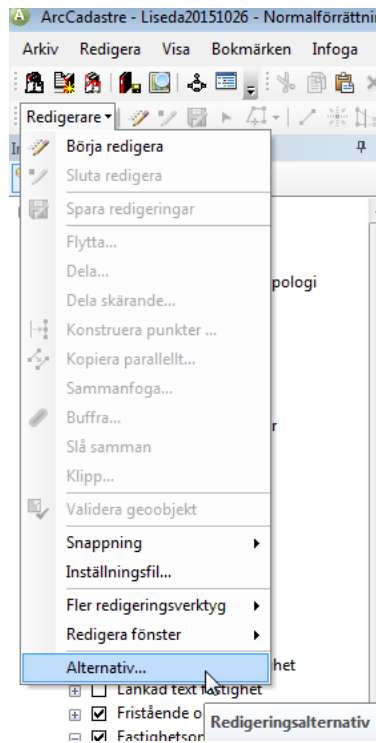
- Högerklicka på lagret som ska redigeras och välj **Skapa nytt** eller **Ändra** geoobjekt.
- Till hjälp finns ett verktyg som heter *Geoobjektkonstruktion* som följer med vid konstruktionen (visas bara då), detta kan flyttas med [Tab] ifall det kommer i vägen.

Geoobjektkonstruktion

- För att aktivera verktygsfältet välj **Redigerare > Alternativ**

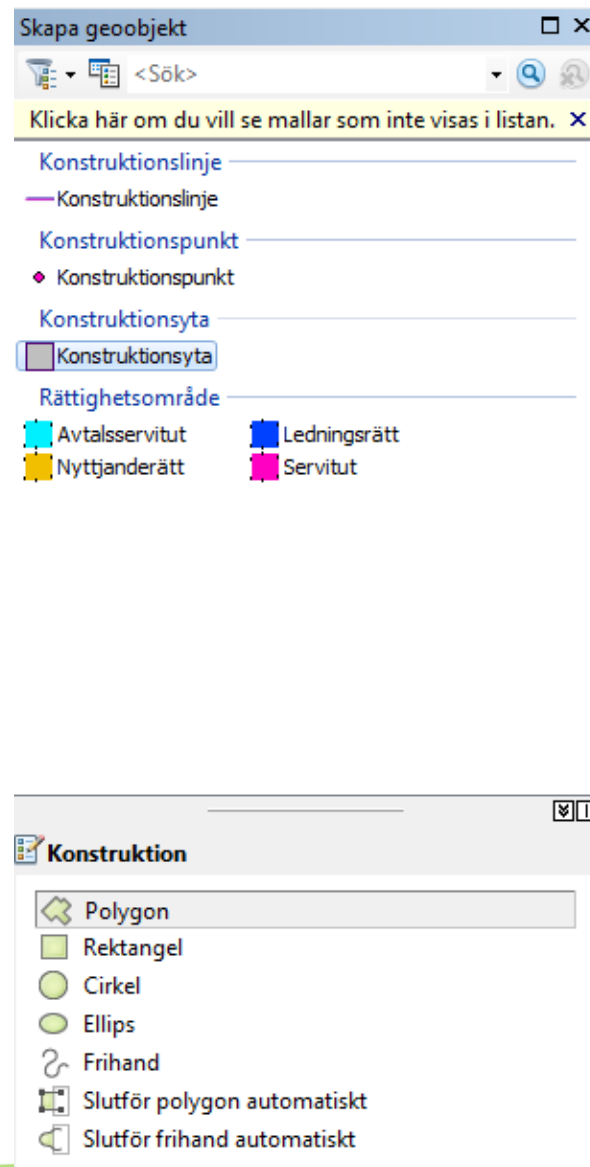
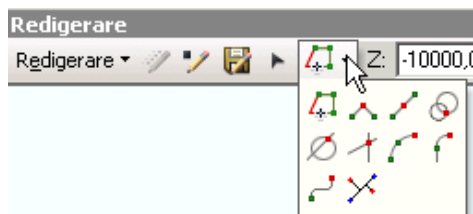

Redigera

- Högerklicka på ett lager och välj **Skapa nytt geobjekt** eller starta redigering med knappen **Börja redigera**:

- Fönstret **Skapa geobjekt** öppnas
  - Välj vad du vill göra t.ex. en linje
  - Välj redigeringsverktyg

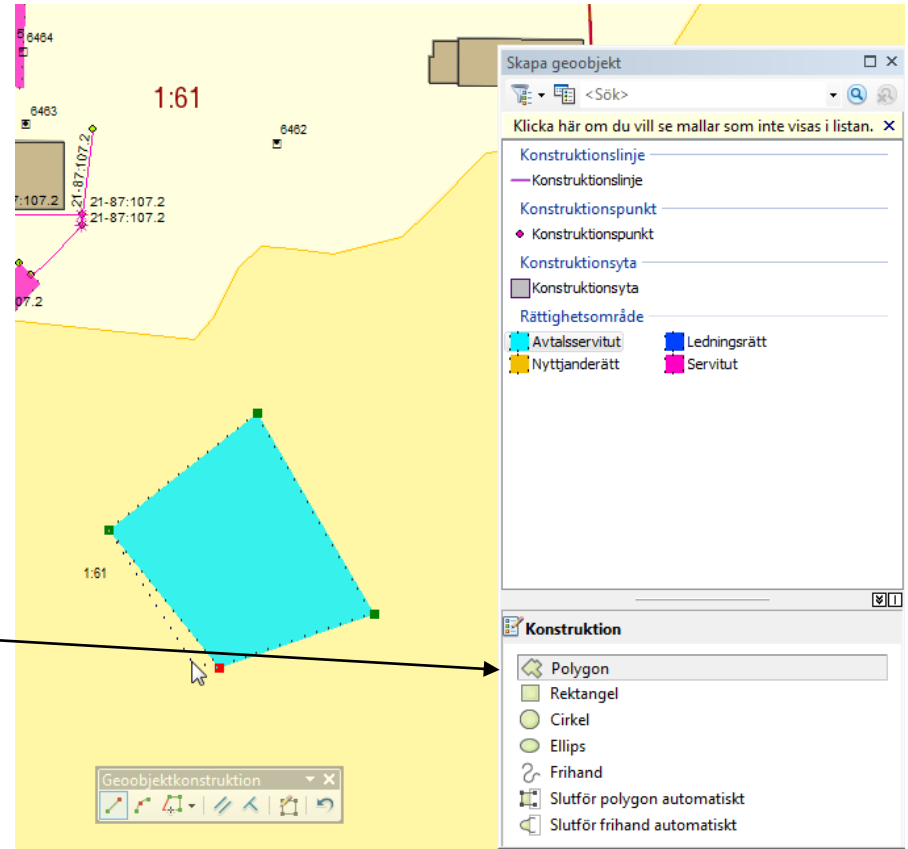
Exempel: Skapa ytoobjekt

Skapa ett ytoobjekt så här:

Högerklicka på lagret där objektet ska skapas i Innehållsförteckningens *Visa enligt ritordnings-ikon* och välj **Skapa nytt geobjekt** och ev. underkategori (s.k. subtyp).

Nu har redigeringen startats och **konstruktionsverktyget** för att skapa polygon har **valts**.

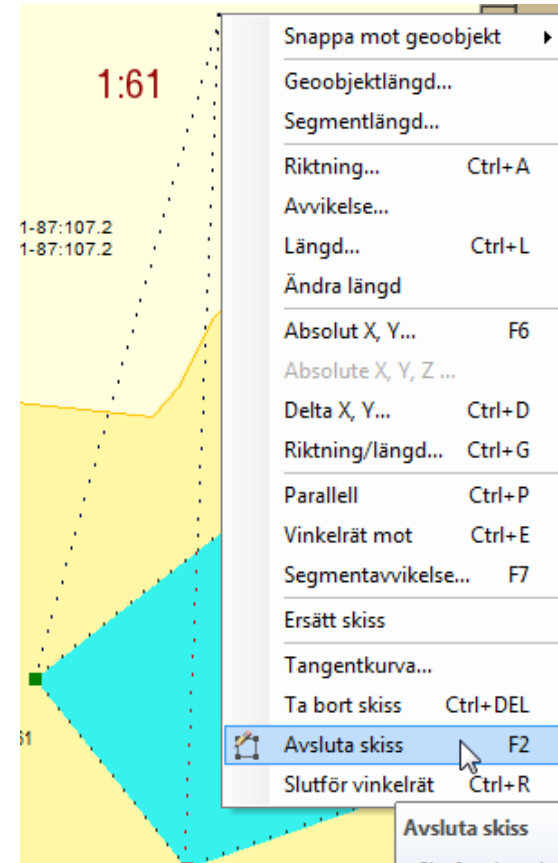
För att skapa ytans brytpunkter **vänsterklickar** du i kartan där brytpunkterna ska vara.

Avsluta skiss och spara

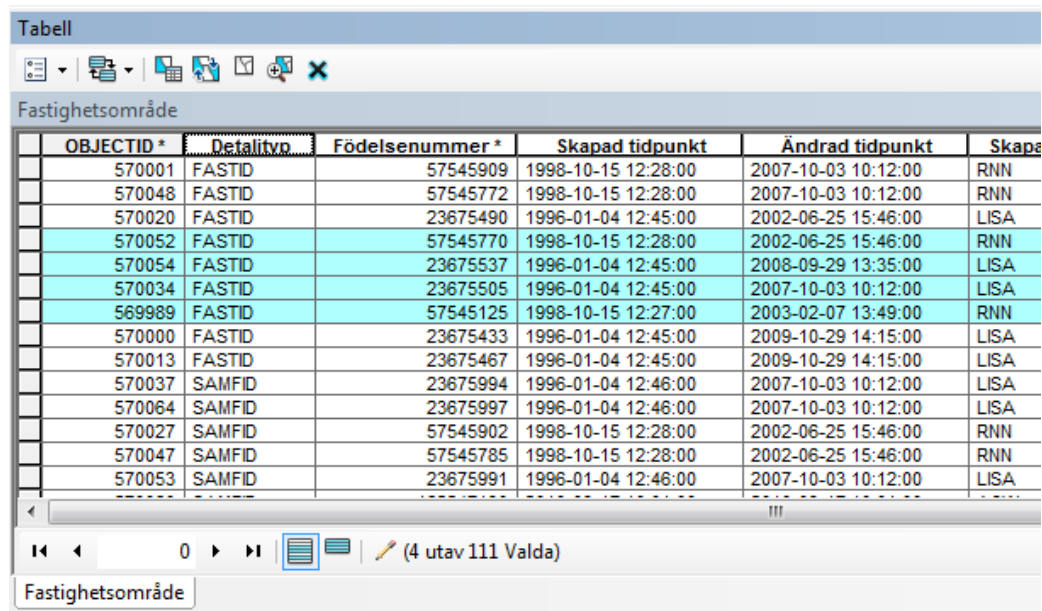
- Skissen avslutas med **[F2]** eller högerklicka i kartbilden och välj **Avsluta skiss**
  - Obs! Detta sparar inte skissen utan bara avslutar den
- Skissen sparas genom att välja **Spara redigeringar**

Attribut - Information om objekt

Varje objekt i kartan har attribut, dessa kan ses i **attributtabelen**. Attributtabelen öppnas genom att **högerklicka** på ett lager i **Innehållsförteckningen** och välja **Öppna attributtabell**.

- Varje rad i attributtabelen motsvarar ett objekt i kartan, det går att högerklicka längst till vänster på en rad för att t.ex. zooma till objektet i kartan.
- Det går att sortera attributtabelen genom att högerklicka på den kolumn som ska sorteras och därefter välja typ av sortering.

	OBJECTID *	Detailtyp	Födelsenummer *	Skapad tidpunkt	Ändrad tidpunkt	Skapa
	570001	FASTID	57545909	1998-10-15 12:28:00	2007-10-03 10:12:00	RNN
	570048	FASTID	57545772	1998-10-15 12:28:00	2007-10-03 10:12:00	RNN
	570020	FASTID	23675490	1996-01-04 12:45:00	2002-06-25 15:46:00	LISA
	570052	FASTID	57545770	1998-10-15 12:28:00	2002-06-25 15:46:00	RNN
	570054	FASTID	23675537	1996-01-04 12:45:00	2008-09-29 13:35:00	LISA
	570034	FASTID	23675505	1996-01-04 12:45:00	2007-10-03 10:12:00	LISA
	569989	FASTID	57545125	1998-10-15 12:27:00	2003-02-07 13:49:00	RNN
	570000	FASTID	23675433	1996-01-04 12:45:00	2009-10-29 14:15:00	LISA
	570013	FASTID	23675467	1996-01-04 12:45:00	2009-10-29 14:15:00	LISA
	570037	SAMFID	23675994	1996-01-04 12:46:00	2007-10-03 10:12:00	LISA
	570064	SAMFID	23675997	1996-01-04 12:46:00	2007-10-03 10:12:00	LISA
	570027	SAMFID	57545902	1998-10-15 12:28:00	2002-06-25 15:46:00	RNN
	570047	SAMFID	57545785	1998-10-15 12:28:00	2002-06-25 15:46:00	RNN
	570053	SAMFID	23675991	1996-01-04 12:46:00	2007-10-03 10:12:00	LISA

Attribut – Information om objekt

Objekt som väljs (markeras) i attributtabellen blir samtidigt valt i kartan. Genom att högerklicka på en rad i tabellen går det att välja att zooma till eller panorera till objektet i kartan.

Tabell

Fastighetsområde

OBJECTID *	Detailtyp	Födelsenummer *	Skapad tidpunkt	Ändrad
570052	FASTID	57545770	1998-10-15 12:28:00	2002-06-25
570054	FASTID	23675537	1996-01-04 12:45:00	2008-09-29
570034	FASTID	23675505	1996-01-04 12:45:00	2007-10-03
569989	FASTID	57545125	1998-10-15 12:27:00	2003-02-07
570000	FASTID	23675433	1996-01-04 12:45:00	2009-10-29
570013	FASTID	23675467	1996-01-04 12:45:00	2009-10-29
570037	SAMFID	23675994	1996-01-04 12:46:00	2007-10-03
570064	SAMFID	23675997	1996-01-04 12:46:00	2007-10-03
570027	SAMFID	57545902	1998-10-15 12:28:00	2002-06-25
570017	SAMFID	57545785	1998-10-15 12:28:00	2002-06-25

(1 utav 111 Valda)

Fastighetsområde

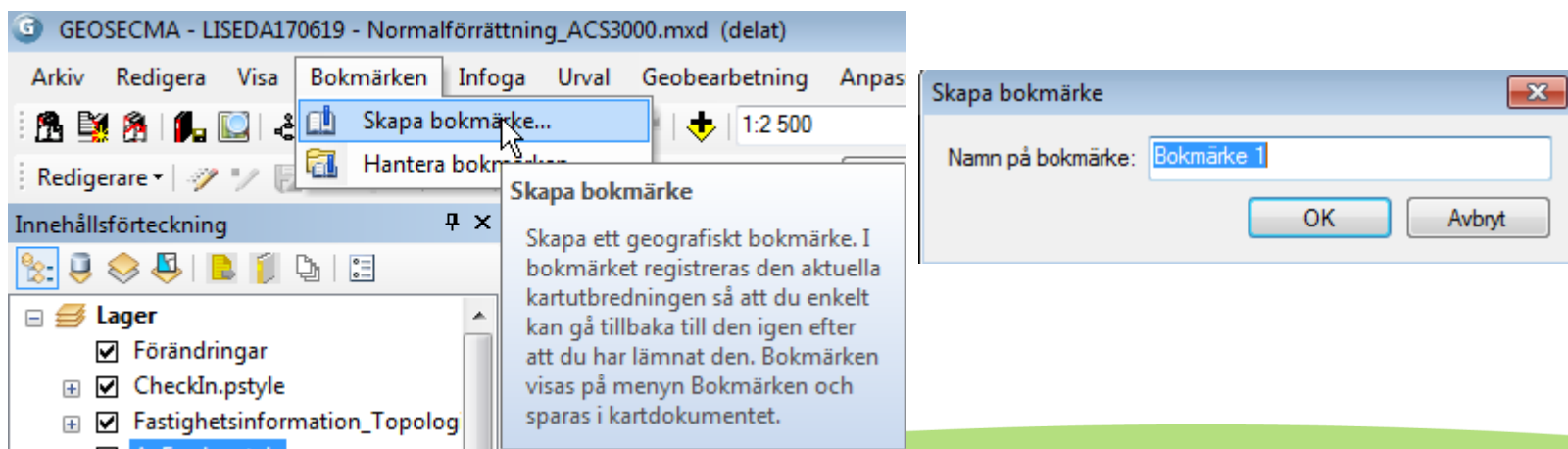
Tips och trix

- **Bokmärken**

När du jobbar med olika utbredningsområden i kartan och smidigt vill kunna förflytta dig fram och tillbaka mellan dessa kan bokmärken skapas.

När aktuell kartutbredning ska sparas, välj **Bokmärken > Skapa**.

Bokmärkena sparas i det jobb som är öppet för stunden.

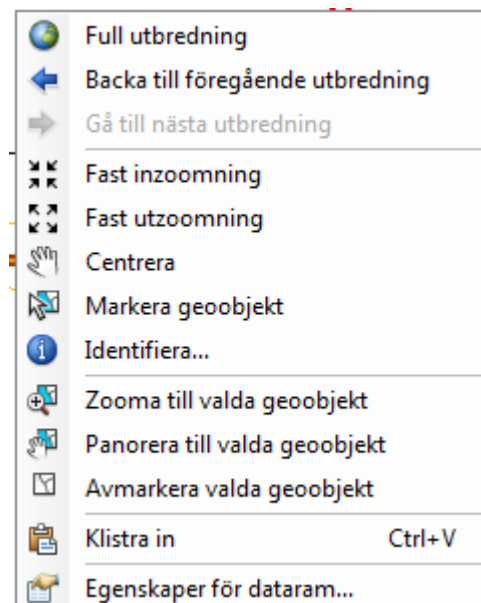

Fortsättning Tips och Trix

Undersök högerklick!

Kommandon relaterade till det som utförs för stunden finns under högerklick

- Vid redigering
- Vid navigering i kartfönstret
- I attributtabeller
- I innehållsförteckningen

Förstoringsglaset

- När du inte vill zooma utan bara titta närmare t.ex. för att se hel fastighet men samtidigt försäkra dig om att snappning skett på rätt gränspunkt
- Vid georeferering av bild

Fönster > Förstoringsglas

